

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 czerwca 2017 roku, po rozpatrzeniu wniosku z dnia 5 maja 2017 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił M. M. prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodnił wymaganego, co najmniej 15 - letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, jak też nie posiada 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Organ rentowy wskazał, że nie uwzględnił okresów pracy na stanowisku spawacza, bowiem w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, zakład pracy wskazał stanowisko: spawacz, zaś zarządzenie resortowe posługuje się nazwą: spawacz elektryczny, spawacz gazowy. Ponadto, do stażu ubezpieczeniowego nie zaliczono wnioskodawcy okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 19.05.1973 do 12.06.1975 roku, gdyż wnioskodawca w tym czasie kontynuował naukę w zasadniczej szkole zawodowej w O. i celem w tym okresie była nauka, nie zaś świadczenie pracy w gospodarstwie rolnym. Praca w tym gospodarstwie mogła stanowić jedynie pomoc przy określonych pracach.

decyzja k. 61 akt ZUS/

Decyzją z dnia 9 czerwca 2017 roku ponownie ustalono wnioskodawcy kapitał początkowy. Do wyliczenia kapitału Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, gdyż brak jest do tego podstaw prawnych.

decyzja k 34-35 akt ZUS

M. M. odwołał się od powyższych decyzji. Sąd połączył sprawy do wspólnego rozpoznania.

W odpowiedzi na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o ich oddalenie, podnosząc argumentację zawartą w uzasadnieniach zaskarżonych decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny

Wnioskodawca M. M. urodził się w dniu (...). Wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę w dniu 5 maja 2017 roku. Nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

bezsporne

W okresie od 19 maja 1973 do 3 września 1975 roku wnioskodawca zamieszkiwał we wsi Ś., na terenie gospodarstwa rolnego rodziców. Był domownikiem rolnika i pracował w gospodarstwie rolnym rodziców. Gospodarstwo rolne miało powierzchnię 7,47 ha.

Wnioskodawca zamieszkiwał z rodzicami, z siostrą, jej mężem i dwójką dzieci oraz z bratem. Ojciec wnioskodawcy pracował jako murarz i chodził codziennie do pracy, mama była chora i nie pracowała. Na terenie gospodarstwa był dom, obora ze stodołą. Hodowano drób oraz inwentarz taki, jak: krowy (4-5 sztuk), cielaki, świnie (5-8 sztuk), konia. Część pola była przeznaczona pod łąki, zaś reszta pod uprawy zbóż i ziemniaków.

W okresie od 1.09.1972 do 12.06.1975 roku wnioskodawca był uczniem (...) Szkoły Zawodowej w O., uczył się zawodu mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych. Odległość od domu do szkoły wynosiła około 10 km. Wnioskodawca jeździł autobusem, zaś latem rowerem, czy później motorowerem. Do przystanku autobusowego szedł około 15-20 minut, zaś w O., przystanek był przy samej szkole. Lekcje zaczynał o godz.8.00. Powrotny autobus był o godz. 14.30 albo o 15.30.

W domu wnioskodawca zajmował wspólny pokój z bratem i rodzicami. Lekcje odrabiał w kuchni, bądź w pokoju. Nie miał dużo nauki, bowiem w zasadniczej szkole, w tygodniu były 2 dni nauki i 3 dni praktyk.

Wnioskodawca wstawał około godz. 5.30 rano i razem z ojcem oprzątał inwentarz. Zajmowało im to około 1 godziny. Dojeniem krów zajmowała się matka lub ojciec wnioskodawcy. Po powrocie ze szkoły wnioskodawca ponownie oprzątał zwierzęta, po czym wykonywał inne prace, w tym prace w polu. Codziennie trzeba było wstawić parnik z kartoflami na karmę dla zwierząt. Jak była potrzeba wyrzucał obornik, a potem rozrzucał go po polach, jako nawóz, wyprowadzał i przyprowadzał krowy z pola. Rodzaj prac w polu zależał od pory roku. Wiosną było sianie i sadzenie, latem sianokosy i żniwa, jesienią wykopki, zimą młócenie zboża. Rodzice wnioskodawcy nie mieli nowoczesnych maszyn, wieś nie była jeszcze zmechanizowana, więc dużo pracy było wykonywanych ręcznie, bądź przy pomocy maszyn konnych. Wnioskodawca zajmował się naprawą tych maszyn. Dom opalany był i ogrzewany drzewem, dlatego wnioskodawca, jego brat i ojciec jeździli często do lasu po drzewo, później trzeba było je pociąć ręczną piłą i porąbać na mniejsze kawałki siekierą. Praca w gospodarstwie zajmowała wnioskodawcy codziennie, co najmniej 5 godzin, przy czym latem było to dużo więcej czasu.

Brat wnioskodawcy pracował zawodowo w transporcie i pomagał w gospodarstwie, jak wrócił po pracy do domu, tak samo ojciec. Zdarzało się jednak, że brat kończył pracę bardzo późno i po powrocie do domu nie pomagał w gospodarstwie. Siostra, była starsza od wnioskodawcy o kilka lat i zajmowała się dziećmi, więc nie pomagała w gospodarstwie. Jej mąż bardzo wcześnie zachorował i zmarł w 1974 roku.

K. Z. mieszkała po sąsiedzku z wnioskodawcą i zna go od urodzenia. Codziennie widywała wnioskodawcę przy pracach w gospodarstwie rolnym.

J. P. mieszkał z wnioskodawcą w tej samej wsi. Widywał wnioskodawcę przy pracach polowych.

Dowód: zaświadczenie Starostwa Powiatowego k 21 akt ZUS, zaświadczenie za szkoły k 46 akt ZUS, przesłuchanie wnioskodawcy k 39 w zw z k 26 odwrót, zeznania świadków K. Z. k 27 i J. P. k 27

W okresie od 4.09.1975 do 31.10.1992 wnioskodawca pracował w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P., jako spawacz. Początkowo wykonywał drobne prace spawalnicze i zaczął chodzić na kurs spawania elektrycznego. Wnioskodawca pracował przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym. Likwidator (...) wystawił wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, w dniu 2.11.2001 roku. Wskazano w nim, że wnioskodawca, w okresie od 4.09.1975 do 31.10.1992 roku pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym. Kolejne świadectwo zostało wystawione przez tego samego likwidatora w dniu 12.05.2003 roku i stwierdzano w nim, że wnioskodawca, w okresie od 4.09.1975 do 31.10.1992 roku pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku spawacza.

Wnioskodawca uzyskał uprawnienia spawacza elektrycznego w dniu 11.12.1976 roku, a później uprawnienia spawacza gazowego.

Od początku zatrudnienia w (...) P. wnioskodawca pracował na stanowisku spawacza. W sumie było dwóch spawaczy. Razem z nim pracował J. W.. Spawali pługi, kultywatory, kombajny, transformatory. W większości było to spawanie elektryczne. Spawanie gazowe było rzadziej, jak były spawane cieńsze elementy.

Zimą spawacze pracowali w zamkniętym pomieszczeniu, które nie było wietrzone, nie miało żadnej wentylacji. Latem pracownicy otwierali szeroko wrota do tego pomieszczenia, natomiast zimą nie było centralnego ogrzewania. Pomieszczenie ogrzewano tzw. nagrzewnicami, które miały silnik i wydzielały spaliny. Dlatego zimą, co jakiś czas pracownicy otwierali na chwilę wrota, żeby przewietrzyć pomieszczenie. Uchwyty od spawarki tak się przegrzewały, że musieli chłodzić je wodą. (...), którą spawali przy transformatorach wydzielała dym, do tego spawania musieli używać specjalnych elektrod. Spawy na transformatory były sprawdzane – prześwietlane. Spawacze byli dobrymi fachowcami i nie musieli wykonywać poprawek.

Dowód: dokumenty k 12, książeczka spawacza k 30-33, zeznania świadka J. W. k 38 odwrót, świadka P. K. k 39, przesłuchanie wnioskodawcy k 39 w zw z k 26 odwrót

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 748 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz,
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 - wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Z kolei art. 184 ust. 2 cytowanej ustawy stanowi, iż emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Stosownie do art. 32 ust. 1 powołanej ustawy, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Ustęp 2 tego przepisu stanowi natomiast, że dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Ustęp 4 cytowanego przepisu stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ustępie 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ustępie 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Przywołane przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz.43 z zm.).

W myśl § 2 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ustęp 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

W § 3 ustawodawca przyjął, że za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany „wymaganym okresem zatrudnienia” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Z kolei § 4 tego rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Przedmiotem sporu było udowodnienie przez wnioskodawcę wymaganego okresu - co najmniej 15 lat - pracy w szczególnych warunkach, jak też 25 lat okresów podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Organ rentowy wydając zaskarżoną decyzję uznał, iż M. M. nie udowodnił tych okoliczności.

Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że wnioskodawca przedstawił świadectwa pracy w warunkach szczególnych, potwierdzając tym samym, że w w/w okresie wykonywał faktycznie prace spawacza.

W świetle przywołanego wcześniej Rozporządzenia, zakład pracy wydaje zaświadczenie o zatrudnieniu w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji, natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okresów także w oparciu o inne dowody (Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84, publikowanej L.).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe. Wykazało ono, że wnioskodawca otrzymał świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach za sporny okres, jednak zostało ono niesłusznie zakwestionowane przez organ rentowy.

Postępowanie dowodowe wykazało jednoznacznie, że wnioskodawca pracował w spornym okresie jako spawacz, w pełnym wymiarze godzin. Nawet, gdyby przyjąć, że przed uzyskaniem uprawnień spawacza, czyli przed datą 11.12.1976 roku, wnioskodawca nie był spawaczem, to nie ma żadnych podstaw do zakwestionowania okresu od 11.12.1976 do 31.10.1992 roku, co daje 15 lat 10 miesięcy i 20 dni pracy w szczególnych warunkach.

Nie mniej, zdaniem Sądu, wnioskodawcy powinien być zaliczony cały okres zatrudnienia, czyli od 4.09.1975 roku, bowiem wszystkie dokumenty z akt osobowych wskazują, że zatrudniono go, od samego początku na stanowisko spawacza, zaś dopiero w trakcie pracy zdobył odpowiednie papiery i poświadczenie odbytych kursów spawania elektrycznego i gazowego.

Stanowisko pracy wnioskodawcy odpowiada treści wykazu A do powołanego rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku, działu XIV poz. 12 - prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym.

Sąd uznał również, że wnioskodawca spełnia przesłankę 25 lat okresów podlegania ubezpieczeniom społecznym, bowiem powinien mu być doliczony, jako okres uzupełniający, okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku życia, czyli 19.05.1973 do 12.06.1975 roku. Podkreślić należy, że organ rentowy uznał pracę w gospodarstwie rolnym od 13.06.1975 do 3.09.1975 roku.

Postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawca uczył się w szkole zasadniczej, oddalonej od domu o około 10 km. Nie miał dużo nauki, z uwagi na system nauczania, czyli 2 dni lekcji i 3 dni praktyk. Rodzice mieli gospodarstwo rolne o powierzchni ponad 7 ha, hodowali krowy, konia, świnie i drób. W latach siedemdziesiątych XX wieku, wieś nie była zmechanizowana i wiele prac wykonywano ręcznie, bądź z użyciem maszyn konnych. Matka chorowała i nie wykonywała prac w gospodarstwie, zaś ojciec wnioskodawcy oraz starszy brat pracowali zawodowo. Siostra miała własną rodzinę i nie zajmowała się gospodarstwem. Wnioskodawca pomagał rano w obrządki zwierząt, zaś po szkole we wszystkich innych pracach, które akurat były do wykonania, czyli w pracach polowych, jak i na terenie gospodarstwa. Czynności te zajmowały mu dziennie co najmniej 5 godzin, a latem dużo więcej czasu, z uwagi na żniwa, czy sianokosy.

Zgodnie z art. 10 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

- przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Zauważyć należy, że istotą przepisu art. 10 ustawy o emeryturach i rentach jest przede wszystkim możliwość zaliczenia okresu ubezpieczenia rolniczego do stażu ubezpieczeniowego, wymaganego do świadczenia pracowniczego. Przepis ten umożliwia ubezpieczonemu nabycie świadczenia z ubezpieczenia pracowniczego, mimo braku wystarczającego

stażu pracowniczego, po uzupełnieniu tego stażu wskazanym stażem rolniczym. Choć przepis art. 10 ust. 1 pkt 3 nie wyznacza warunków, od których wystąpienia uzależnione jest uznanie okresu pracy w gospodarstwie rolnym, jako okresu składkowego (uzupełniającego), to przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983 r.), przesądza wystąpienie dwóch okoliczności, a mianowicie: wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie./tak SA w Rzeszowie w wyroku z dnia 3 lipca 2014 r., III AUa 184/14, LEX nr 1489152/

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników /t.j. Dz.U.2016.277/ ilekroć w ustawie jest mowa o:

domownikowi - rozumie się osobę bliską rolnikowi, która:

- a) ukończyła 16 lat,
- b) pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie,
- c) stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, że zachodzą podstawy do zastosowania powyższych uregulowań.

Na podstawie art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawo do emerytury powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jej nabycia.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 19 maja 2017 roku, tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

Sąd jednocześnie oddalił odwołanie od decyzji dotyczącej kapitału początkowego, bowiem przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie przewidują możliwości uwzględnienia, przy ustalaniu kapitału początkowego, okresu pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym rodziców. Treść art. 174 ust. 2 ustawy stanowi o stażu, uwzględnianym przy kapitale początkowym i nie zawiera odesłania do art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy, który mówi o przypadających przed dniem 1 stycznia 1983 roku okresach pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia.

Na podstawie art. 98 kpc w związku z paragrafem 9 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22.10.2015 roku orzeczono o kosztach zastępstwa procesowego.

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem i pouczeniem doręczyć pełn. ZUS wypożyczając akta rentowe.